

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK KARIYER BASAMAKLARI SINAVINA YÖNELİK SINAV KAYGISI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Gürkan Tokgöz¹ - Tuba Tokgöz²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamakları sınavına yönelik sınav kaygı düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmaya, Elazığ ilinde beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapan 41 kadın, 68 erkek olmak üzere toplam 109 beden eğitimi öğretmeni gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada katılımcılara Başol (2017) tarafından geliştirilen “Ayda Sınav Kaygı Ölçeği (ASKÖ)” uygulanmıştır. Katılımcıların sınav kaygı düzeyleri cinsiyet, yaş, meslek yılı ve medeni durum değişkenleri açısından istatistiksel olarak incelenmiştir. Verilerin normallik analizi için Skewness ve Kurtosis değerleri incelenmiş ve normal dağılım gösterdikleri tespit edilmiştir. Grup karşılaştırmalarında Independent-Sample T testi uygulanmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Verilerin istatistiksel analizleri sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin ASKÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde, sınav kaygı düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir ($X: 31,43 \pm 6,08$). ASKÖ alt boyutları olan “Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı” ($X: 18,24 \pm 3,30$) ile “Çevresel Kaynaklı Kaygı” ($X: 13,18 \pm 3,04$) toplam puan ortalamalarının da düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesinde, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kaygı düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş, meslek yılı ve medeni durum değişkenlerine göre ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Sonuç olarak; beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamakları sınavına yönelik olarak sınav kaygı düzeylerinin düşük olduğu ancak kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre anlamlı derecede daha fazla kaygı düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmeni, Kariyer basamakları sınavı, Sınav, Kaygı.

EXAMINATION OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' EXAM ANXIETY LEVELS FOR THE TEACHING CAREER STEP EXAM

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the exam anxiety levels of physical education teachers for the teaching career ladder exam. A total of 109 physical education teachers, 41 women and 68 men, who work as physical education teachers in the province of Elazığ, participated in the research voluntarily. In the study, the “Ayda Exam Anxiety Scale (AEAS)” developed by Başol (2017) was applied to the participants. The test anxiety levels of the participants were statistically analyzed in terms of gender, age, professional year and marital status variables. For the normality analysis of the data, Skewness and Kurtosis values were examined and it was determined that they showed normal distribution. Independent-Sample T test was used for group comparisons. The significance value was determined as $p < 0.05$. As a result of the statistical analysis of the data, when the physical education teachers' total ASKÖ score averages were examined, it was determined that their test anxiety levels were low ($X: 31.43 \pm 6.08$). It was determined that the total score averages of “Cognitive and Physiological Anxiety” ($X: 18.24 \pm 3.30$) and “Environmentally Based Anxiety” ($X: 13.18 \pm 3.04$), which are the sub-dimensions of ASPs, were also low. In the examination of ASKÖ and

¹ Dr., Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi, tokgozgurkan@hotmail.com, Sorumlu Yazar.

² Öğrt., Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü, tokgoztubaa@hotmail.com

its sub-dimensions in terms of gender, it was determined that the anxiety levels of female teachers were significantly higher than male teachers. No significant difference was found in the examination of ASPÖ and its sub-dimensions according to age, professional year and marital status variables. As a result; It has been determined that physical education teachers have low test anxiety levels for the teaching career ladder exam, but female teachers have a significantly higher level of anxiety than male teachers.

Keywords: Physical education teacher, Career steps exam, Exam, Anxiety.

1. GİRİŞ

1.1. Sınav kaygısı

Kaygı, sözlük anlamı olarak, kötü bir şey olacaktı düşünce ile ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Bir başka tanımlamada, kişinin başarısız olma duygusu, aciz kalma veya korku hissetme gibi hisleri karmaşık bir şekilde içinde barındıran durumu olarak açıklanmaktadır (Cüceloğlu, 2016). Farklı bir bakış açısı ile kaygı kavramı ele alındığında, insanoğlunda var olan ve çevresel etkenlere, psikolojik duruma veya yaşanan bir olaya karşı verilen tepki olarak da tanımlanabilir (Tümekaya, Aybek ve Çelik, 2007). Temel olarak kaygı kavramı, olumsuz bir duygu veya davranış biçimi olarak algılsa da insanları hedeflerine ulaşma konusunda motive etmede ve bu doğrultuda onları harekete geçirmede olumlu katkı sağlayabilmektedir (Akgün, Gönen ve Aydın, 2007). Kaygı ve korku kavramları, çoğu zaman iç içe kullanılmakla beraber farklı tanımlamalar içermektedir. Korku, içsel olarak sebebi belli olan bir duruma karşı verilen tepki olarak tanımlanmaktadır (Burkovic, 2009). Kaygı ise, tam olarak bilinmeyen veya belirlenemeyen bir nedenden ötürü oluşan içsel ve endişe verici bir durum olarak tanımlanır (Ziyalar, 2006).

Kaygı kavramının alt boyutlarından biri olan sınav kaygısı, her hangi bir sınav öncesinde veya sırasında, kişinin edindiği bilgileri rahatça kullanmasının önüne geçebilecek düzeyde içsel olarak endişe duyma ve rahatsızlık hissetme durumu olarak açıklanmaktadır (Onyeizugbo, 2010). İnsanların bir sınava hazırlanırken kendi içlerinde oluşturdukları belirli bir düzeydeki kaygı seviyesi, motivasyon açısından olumlu olmaktadır. Bu durumun tam tersi yönünde oluşacak olan yüksek düzeyli kaygı ise birey üzerinde gerginlik ve stres yaratmakta, öğrenilen bilgilerin kullanımının etkisini azaltmaktadır. Çok fazla çalışılmasına rağmen sınavlarda başarısız olma durumları genellikle yüksek kaygı düzeyinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, sınavlara hazırlanan kişilerin kaygı düzeylerinin orta düzeyde olması gerektiği belirtilmektedir (Spielberger ve Reheiser, 2009). Kaygı düzeyinin, her insanda normal düzeyde olması gerekmektedir. Kaygı düzeyinin çok

az olması ya da çok fazla olması odaklanma ve öğrenme sorunlarını doğurmaktadır (Kurt, 2006). Sınav kaygısı, kişilerin belirledikleri hedeflere yönelik olarak başladıkları sınav maratonunda, hazırlık aşaması, sınav esnası ve sonrasında yaşadıkları içsel olarak beliren kaygı durumudur (Biçer, 2015). Sınav kaygısının insanlar üzerinde oluşturduğu baskı nedeni ile öğrenilen bilgilerin sınavda yapılamaması, sınav sırasında ve hazırlık aşamasında yaşanan fiziksel rahatsızlıklar, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilemeyeceği korkusu, bilgilerin unutulması gibi durumlar yaşanmaktadır (Orhan, 2020). Kaygı düzeyi kişilerin öğrenme seviyesini ve odaklanma durumlarını doğrudan etkilemektedir. Kaygı düzeyinin yüksek olması bilgilerin anlık veya kalıcı olarak unutulması sorununu ortaya çıkarabilmektedir ve bu durumdan dolayı sınava giren kişiler öğrendikleri bilgileri sınava yansıtmada sorunlar yaşamaktadırlar (Alşan, 2014). Hayatı boyunca her hangi bir sınavda sınav kaygısı nedeni ile başarısızlık yaşayan kişiler, bu durumu genelleştirip diğer başarısızlıklarını da buna bağlayabilmektedirler. Yaşanılan başarısızlığı başka sınavlarda da tekrar edeceği korkusu ile daha çok kaygı düzeyine sahip olmaktadır (Semerci ve Özer, 2007). Sınav kaygısının azaltılmasında büyük paylardan birisi öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler sınav planlaması ve yönlendirmede yeterli bir bilgi birikimine sahip olmalıdırlar. Öğretmenlerin kaygı düzeylerinin fazla olması öğrencilere yansımakta ve bu durum genel olarak kaygı düzeyinin artmasına neden olmaktadır. Sınav hazırlığı yapılan ortamlardaki genel kaygı düzeyinin normal düzeyde olması başarı seviyesini yükseltmektedir (Eraslan, 2009).

1.2. Öğretmenlik Meslek Kanunu

13 Mart 1924 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen "Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu" öğretmenliği meslek olarak kabul eden ilk kanundur. Bu kanunda öğretmenlik, devletin genel hizmet içeriklerinden olan talim ve terbiye görevini yerine getiren, bağımsız olarak sınıf ve derecelere ayrılan meslek grubu olarak tanımlanmıştır. 14 Haziran 1973 tarihinde 1739 sayılı Temel Eğitim Kanunu yürürlüğe girmiş, öğretmenliği devletin öğretim, eğitim ve bununla ilişkili idari görevlerini üstlenen özel bir uzmanlık mesleğidir şeklinde tanımlanmıştır (Akyüz, 2008). 2017 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (ÖYGM), bir öğretmende bulunması gereken genel yeterlilikleri, özellikleri ve görevlerini belirtmiştir. Mesleki beceri, mesleki bilgi, tutum ve değerler ana başlıkları altında öğretmenlerin görevleri, sorumlulukları ve taşımaları gereken özellikler açıklanmıştır

(ÖYGM, 2017). Resmi olarak üstlendiği görevlerinin yanı sıra bir öğretmende bulunması gereken özelliklerde bulunmaktadır. Kullandığı anadile hakimiyet ve doğru kullanma, doğru ve etkili iletişim, kendini geliştirme, meslek sevgisi, toplumsal değerlere hakim olma ve planlı programlı çalışma gibi bazı özellikleri öğretmenler taşımak ile yükümlüdürler (Şişman, 2014).

Öğretmenlik mesleği ile ilgili tartışmalar çok uzun yıllar öncesinden beri devam etmekte, mesleki gelişim ve öğretmenlik mesleği ile ilgili kanunsal düzenlemeler tartışılmaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak 2005 yılında bir yönetmelik yayınlanarak, aday öğretmenlik sonrası öğretmenlerin “Öğretmen, Uzman öğretmen ve Başöğretmen” olarak üç farklı kademeye ayrılması kararlaştırılmıştır. 2006 yılında bu yönetmelik doğrultusunda uzman öğretmenlik sınavı yapılmış ve sınav sonucunda puan barajını geçen öğretmenler uzman öğretmen unvanını almıştır. 2006 yılından günümüze kadar geçen sürede, çeşitli yasal ve yönetsel sorunlar dolayısı ile bu sınav yapılamamıştır. Geline nokta, 1-3 Aralık 2021 tarihinde yapılan 20. Milli Eğitim Şurası görüşmelerinde bu konu gündeme getirilip tartışılmış, öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin niteliklerinin artırılması gerektiği yönündeki talepler ve beklentiler görüşülmüştür. Bu görüşmeler sonrasında Öğretmenlik Meslek Kanunu 3 Şubat 2022’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiş ve 14 Şubat 2022 tarihli 31750 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (İş ve Birel, 2022). Kabul edilen kanun doğrultusunda meslekte 10 yılını dolduran öğretmenler uzman öğretmenlik sınavına, uzman öğretmenlikte 10 yılını dolduran öğretmenler ise başöğretmenlik yazılı sınavına gireceklerdir. Uzman öğretmenlik sınavı için en az 180 saatlik eğitim programının, başöğretmenlik sınavı için ise en az 240 saatlik eğitim programının tamamlanması gerekmektedir. Yüksek lisans mezunu öğretmenler uzman öğretmenlik sınavından, doktora mezunu öğretmenler ise başöğretmenlik sınavından muaf olacaklardır. Yazılı sınavlardan 70 puan ve üzeri alanlar başarılı sayılacaklardır (Resmi gazete, 2022).

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacı, öğretmen kariyer basamakları sınavı olan uzman öğretmenlik sınavına girecek olan beden eğitimi öğretmenlerinin sınav kaygısı düzeylerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, Elazığ ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmen kariyer basamakları sınavına yönelik sınav kaygısı düzeylerini incelemek amacı ile yapılan nicel araştırma ve betimsel tarama modeli kullanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

2.2. Evren Örneklem

Yapılan araştırmanın evrenini Elazığ ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem grubu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Elazığ ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinden 68 erkek 41 kadın olmak üzere toplam 109 kişiden oluşturulmuştur. Örneklem grubu oluşturulurken basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Kılıç, 2013). Araştırmaya katılan öğretmenler ile cinsiyet, yaş, meslek yılı ve medeni durum değişkenlerine ait tanımlayıcı istatistikler tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. Beden eğitimi öğretmenlerinin değişkenlere ait tanımlayıcı istatistik tablosu.

Değişkenler	Grup	n	%
Cinsiyet	Erkek	41	37,6
	Kadın	68	62,4
Yaş	30-40 arası	42	38,5
	41-50 arası	67	61,5
Meslek yılı	10-20 yıl arası	68	62,4
	21-30 yıl arası	41	37,6
Medeni durum	Evli	76	69,7
	Bekâr	33	30,3
	Toplam	109	100

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, meslek yılı ve medeni durum değişkenlerine göre grup içi sayı ve yüzdeler frekansları tabloda verilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Ayda Sınav Kaygısı Ölçeği (ASKÖ);

Araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin sınav kaygısı düzeylerini belirlemek amacı ile “Ayda Sınav Kaygısı Ölçeği (ASKÖ)” kullanılmıştır. ASKÖ, Başol (2017) tarafından geliştirilmiş 5’ li Likert tipi, toplam 15 maddeden oluşan ve iki alt boyutu olan, sınav kaygısı düzeyini ölçmek

amacı ile geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçeğin 1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 12 ve 14. soruları “Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı” alt boyutunu, 3, 5, 7, 10, 13 ve 15. soruları “Çevre Kaynaklı Kaygı” alt boyutunu oluşturmaktadır. 5 ve 15. sorular ters puanlamalı sorulardır. Ölçek puanlaması sonucunda en düşük 15, en yüksek 75 puan alınabilmektedir. Ölçek toplam puanı 45 puan altında ise kaygı düzeyi düşük veya yok, 45 ile 60 puan arasında ise orta düzeyde sınav kaygısı, 60 puan üzerinde ise yüksek düzeyde sınav kaygısı olduğu kabul edilmektedir. Ölçeğin tamamının cronbach alfa katsayısı 0,86’dır. “Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı” alt boyutunda cronbach alfa katsayısı 0,89’dur ve puan ortalaması 27 puan altında kaygı düzeyi düşük, 27 puan üzerinde kaygı düzeyi yüksek olarak kabul edilmektedir. “Çevre Kaynaklı Kaygı” alt boyutunda cronbach alfa katsayısı 0,70’dir ve puan ortalaması 18 puan altında kaygı düzeyi düşük, 18 puan üzerinde kaygı düzeyi yüksek olarak kabul edilmektedir (Başol, 2017).

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi, SPSS 22.0 programı ile yapılmıştır. Verilerin normallik analizi incelemesi için çarpıklık ve basıklık değerleri olan Skewness ve Kurtosis değerleri incelenmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Skewness ve Kurtosis değer aralığı +1,5 ile -1,5 olarak kabul edilmiştir. Değişkenlerin istatistiksel incelenmesinde, ikili karşılaştırmalarda Independent-Sample T testi, uygulanmıştır. Araştırmada verilerin anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Verilerin normallik analizi değerlerinin incelenmesi.

Ölçülen Değerler	n	X	SS	Skewness	Kurtosis
Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı	109	18,24	3,30	0,39	-0,28
Çevre Kaynaklı Kaygı	109	13,18	3,04	0,76	0,12
Toplam ASKÖ puanı	109	31,43	6,08	0,68	0,09

Verilerin normallik analizi incelenmesinde çarpıklık ve basıklık değerleri olan Skewness ve Kurtosis değerleri incelenmiştir. Araştırmada kabul edilen değerler olan +1,5 ile -1,5 değerleri arasında olduğu görülmüştür. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle değişkenlerin incelenmesinde parametrik testler kullanılması uygun görülmüştür.

3. BULGULAR

Tablo 3. Cinsiyet değişkeni açısından ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesi.

Ölçülen Değerler	Grup	n	X	SS	t	p
Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı	Kadın	41	20,46	3,27	6,33	0,00*
	Erkek	68	16,91	2,53		
Çevre Kaynaklı Kaygı	Kadın	41	16,02	2,62	10,96	0,00*

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Kariyer Basamakları Sınavına Yönelik Sınav Kaygısı Düzeylerinin İncelenmesi

Toplam ASKÖ puanı	Erkek	68	11,47	1,71	8,79	0,00*
	Kadın	41	36,48	5,74		
	Erkek	68	28,38	3,86		

Cinsiyet değişkeni açısından beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmen kariyer basamakları sınavına yönelik sınav kaygı düzeylerinin incelenmesinde, kadın öğretmenlerin hem toplam ASKÖ puan ortalamasında hem de alt boyutların puan ortalamalarında erkek öğretmenlere göre anlamlı derecede daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre öğretmenlik kariyer basamakları sınavına yönelik olarak daha fazla kaygılı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 4. Yaş değişkeni açısından ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesi.

Ölçülen Değerler	Grup	n	X	SS	t	p
Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı	30-40 yaş	42	18,40	3,26	0,39	0,69
	41-50 yaş	67	18,14	3,35		
Çevre Kaynaklı Kaygı	30-40 yaş	42	13,04	2,92	-0,36	0,71
	41-50 yaş	67	13,26	3,14		
Toplam ASKÖ puanı	30-40 yaş	42	31,45	5,90	0,02	0,97
	41-50 yaş	67	31,41	6,24		

Yaş değişkeni açısından ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesinde, ölçek toplam puan ortalaması ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırmasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Sonuç olarak istatistiksel analiz değerlendirmesinde 30-40 yaş arası öğretmenler ile 41-50 yaş arası öğretmenlerin sınav kaygı düzeyleri arasında farklılık yoktur.

Tablo 5. Meslek yılı değişkeni açısından ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesi.

Ölçülen Değerler	Grup	n	X	SS	t	p
Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı	10-20 yıl	68	18,30	3,29	0,24	0,80
	21-30 yıl	41	18,14	3,37		
Çevre Kaynaklı Kaygı	10-20 yıl	68	13,07	3,05	-0,48	0,63
	21-30 yıl	41	13,36	3,06		
Toplam ASKÖ puanı	10-20 yıl	68	31,38	6,08	-0,10	0,91
	21-30 yıl	41	31,51	6,17		

Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yıl değişkeni açısından sınav kaygı düzeylerinin incelenmesinde, toplam ASKÖ puan ortalamasında ve alt boyutların puan ortalamalarının karşılaştırmasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). 10-20 yıl arası mesleki kıdemi olan beden eğitimi öğretmenleri ile 21-30 yıl arası mesleki kıdemi olan öğretmenlerin arasında sınav kaygı düzeyleri açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 6. Medeni durum değişkeni açısından ASKÖ ve alt boyutlarının incelenmesi.

Ölçülen Değerler	Grup	n	X	SS	t	p
Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı	Evli	76	18,09	3,39	-0,74	0,45
	Bekâr	33	18,60	3,11		
Çevre Kaynaklı Kaygı	Evli	76	13,15	3,00	-0,13	0,89
	Bekâr	33	13,24	3,18		
Toplam ASKÖ puanı	Evli	76	31,25	6,14	-0,47	0,63
	Bekâr	33	31,84	6,03		

Medeni durum değişkeni açısından beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmen kariyer basamakları sınavına yönelik sınav kaygı düzeylerinin incelenmesinde, evli öğretmenler ile bekâr öğretmenler arasında ASKÖ toplam puan ortalamasında ve alt boyutlarının puan ortalamasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Öğretmenlik kariyer basamakları sınavına yönelik olarak sınav kaygısı düzeyinde evli ve bekâr öğretmenler arasında fark tespit edilmemiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

14 Şubat 2022 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Öğretmenlik Meslek Kanunu” kapsamında yapılacak olan öğretmenlik kariyer basamakları sınavına girecek olan beden eğitimi öğretmenlerinin sınav kaygı düzeyini belirlemek amacı ile yapılan araştırmada, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine “Ayda Sınav Kaygı Ölçeği (ASKÖ)” uygulanmıştır. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin ASKÖ toplam puan ortalamaları $31,43\pm 6,08$, Bilişsel ve Fizyolojik Kaygı alt boyutu puan ortalamaları $18,24\pm 3,30$, Çevre Kaynaklı Kaygı alt boyutu puan ortalamaları $13,18\pm 3,04$ olarak bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamakları sınavına yönelik olarak kaygı düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler cinsiyet, yaş, meslek yılı ve medeni durum değişkenleri açısından da ayrıca incelenmiştir. Elde edilen bulgular literatür çerçevesinde incelenmiştir. Ancak öğretmenlik kariyer basamakları sınavı ilk defa yapılacak olması ve yeni bir sınav olması dolayısı ile literatür incelemesinde bu konu ile ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle araştırma bulguları ile karşılaştırılacak benzer çalışmalara rastlanmamıştır.

Cinsiyet değişkeni açısından beden eğitimi öğretmenlerinin sınav kaygı düzeylerinin incelenmesinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre anlamlı derecede yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. konu ile ilgili literatür incelemesinde, araştırma bulguları ile paralellik gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Ancak bu araştırmaların çoğunluğu öğrenciler

üzerinde yapılan araştırmalardır. Yapılan incelemelerde kadınların sınav kaygısının erkeklere göre daha yüksek olduğu araştırmalar bulunmuştur (Alammari ve Bukhary,2019; Bilir, 2019; Boztepe, 2016; Dalkıran, 2012; Hanımoğlu, 2010; Kilit, 2010; Lakot, 2019; Orhan, 2020; Serim, 2016; Yolcu, 2015). Cinsiyet değişkeni açısından sınav kaygı düzeylerinin incelendiği bu çalışmaların bulguları, araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Araştırma sonuçları ile paralellik göstermeyen çalışmalar da literatürde bulunmaktadır (Bozkurt, 2012; Kurt, 2017; Ün, 2018). Kadınların sınav kaygılarının yüksek olmasının nedeninin sorumluluk bilincinin erkeklere göre daha fazla olması, aile ve çevresine daha çok bağımlı bir yaşam tarzı sürdürmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınav kaygı düzeylerinin yaş, meslek yılı ve medeni durum değişkenleri açısından incelenmesinde anlamlı farklılıkları bulunmamıştır.

İş ve Birel (2022) öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşlerini inceledikleri araştırmalarında, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu meslek kanunu ile ilgili olumsuz görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar en çok itibar ve ayrımcılık konusunda sıkıntılar olduğunu belirtmişlerdir. Meslek kanununun ihtiyaçları tam olarak karşılamadığı, uzman ve başöğretmenlik sürelerinin çok uzun olduğu, lisansüstü eğitim konusunda sıkıntılar olduğunu, sınav içeriği için verilen eğitimlerde problemler olduğunu ve genel olarak beklentilerin altında ve düzenlenmesi gereken birçok konunun olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin birçoğu uygulamaya geçirilen meslek kanunu ve kariyer basamakları sınavından memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin sınav kaygı düzeylerinin düşük olabileceği öngörülmektedir.

Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamakları sınavına yönelik olarak sınav kaygı düzeylerinin düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir. Yeni bir sınav olması ve soruların zorluk düzeylerinin tam olarak netleşmemiş olması, sınava hazırlık amacı ile verilen uzaktan eğitim uygulamasının çok verimli olmaması, bu sınava yönelik olarak öğretmenlerin kaygı düzeylerinin düşük olmasında etken olabileceği düşünülmektedir.

- Farklı branş öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamaklarına yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesi,
- Daha geniş bir örneklem grubu ile araştırmanın yapılması,

- Öğretmenlerin sınava yönelik tutum ve bakış açılarının incelenmesi,
Araştırma sonucunda yapılabilecek önerilerdir.

5. KAYNAKLAR

- Akgün, A., Gönen, S., & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299.
- Akyüz, Y. (2008). *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2008)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alammari, M. R. ve Bukhary, D. M. (2019). Factors contributing to prosthodontic exam anxiety in undergraduate dental students. *Advances in medical education and practice*, 10, 31.
- Alışan, M. H. ve Dikmen, F. (Eds.) . (2014). *Sınav terapi*. Ankara, Tutku Yayınevi.
- Başol, G. (2017). Ayda sınav kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (13), 173-193.
- Biçer, U. (2015). *Sınav kaygısını yenmek için 16 etkin uygulama*. İstanbul, Cinius Yayınları.
- Bilir, A. (2019). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde ana-baba tutumu ile sınav kaygısı arasındaki ilişki: adana ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Bozkurt, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, matematik kaygısı, genel başarı ve matematik başarısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boztepe, D. (2016). *Ebeveyn beklentilerinin sınav kaygısı üzerindeki etkisi: lise son sınıf öğrencilerine yönelik bir değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Burkovic, Y. (2009). *Kaygılanacak ne var*. 4.baskı, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan ve davranışı psikolojisinin temel kavramları*. 28. baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dalkıran, O. (2012). *Dershane öğrencilerinin fiziksel aktivitede bulunma değişkenine göre sürekli kaygı, sınav kaygısı ve sosyal beceri düzeyleri ile sınav performanslarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Eraslan, M. (2009). *Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sürekli kaygı durumlarının araştırılması*. Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- Hanımoğlu, E. (2010). *Seviye belirleme sınavına girecek olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- İş, A. ve Birel, F.K. (2022). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(84), 1967-1990.
- Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.
- Kilit, Z. (2019). *Üniversite öğrencilerinde belirsizliğe tahammülsüzlük, endişe ve bilişsel sınav kaygısı ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurt, A. A. (2019). *Genç yetişkinlerde akılcı olmayan romantik ilişki inançları, bilişsel esneklik ve benliğin ayrılaşması ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Kurt, İ. (2006). *Sorularla kaygı ve sınav kaygısı*. 2.Baskı. Ankara, Asil Yayın Dağıtım.
- Lakot, H. (2019). *8. Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ile Fiziksel Aktivite Düzeyleri ve Beden Eğitimi İlişkinin Yatkinliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Onyeizugbo, E. U. (2010). Self-efficacy, gender and trait anxiety as moderators of test anxiety. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 8(1), 299-312.
- Orhan, F.G. (2020). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygısı ile bilişsel esneklik düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Elazığ.
- Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Resmi Gazete (2022). Öğretmenlik meslek kanunu. Sayı, 31750. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm>.
- Semerci, B. ve Özer, A. S. (2007). *Sınav stresi ve başa çıkma yolları*. İstanbul, Merkez Kitapçılık Yayıncılık.

- Serim, S. (2016). *Sınav kaygısı ile geleceğe yönelik umut beklentisi arasındaki ilişki: 17-18 yaş arası İstanbul lise son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Spielberger, C. D., & Reheiser, E. C. (2009). Assessment of emotions: anxiety, anger, depression, and curiosity, applied psychology. *Health and Well- Being*, 1(3), 271-302.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Tümkaya, S., Aybek, B.,& Çelik, M. (2007). KPSS' ye girecek mezun ve son sınıf öğretmen adaylarının umutsuzluk ve durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(2), 953-974.
- Türk Dil Kurumu. (2022). Kaygı sözlük anlamı. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 13.10.2022 tarihinde alınmıştır.
- Ün, M. D. (2018). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Varkey GEMS Foundation. (2013). Teacher Status Index. London.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S.(2004). *SPSS Uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yolcu, M. A. (2015). *Aile sosyo-ekonomik durumu ve anne-baba tutumlarının sınav kaygısı düzeyleri üzerine etkilerinin incelenmesi (konya örneğinde üniversite sınavına dershaneye giderek hazırlanan öğrencilere bir uygulama)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ziyalar, A. (2006). *Erişkin psikopatolojisi*. 1.basım, İstanbul: Yüce Yayınları.